

KLÓSAK KAZIMIERZ – filozof neoscholastyk, ur. 1 I 1911 w Żółkwi, zm. 1 VI 1982 w Krakowie.

Studia filozoficzno-teologiczne ukończył na UJ, uzyskując w 1934 doktorat na podstawie rozprawy *Tomizm w ujęciu Jakuba Maritaina*, pisanej pod kierunkiem K. Michalskiego. Następnie studiował w Rzymie (Angelicum) i Louvain (Belgia), gdzie uzyskał licencjat (Institut Supérieure de Philosophie). Od 1945 wykładał filozofię na UJ oraz w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Krakowie (od 1957). Od 1954 jako prof. nadzwyczajny wykładał dyscypliny filozoficzne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK w Warszawie, gdzie był kierownikiem Katedry Filozofii Przyrody, prodziekanem (1954–1956) i dziekanem tego wydziału (1956–1957, 1964–1976). W latach 1964–1971 był kierownikiem Katedry Filozofii Przyrody na Wydziale Filozofii KUL, pełniąc zarazem funkcję kierownika Sekcji Filozofii Przyrody na tym wydziale. K. był twórcą lub współtwórcą kilku periodyków. Wraz z J. Iwanickim założył w 1965 półrocznik ATK „*Studia Philosophiae Christianae*”. Był współzałożycielem i współredaktorem rocznika Polskiego Tow. Teologicznego „*Analecta Cracoviensia*”.

Napisał ponad 130 prac. Są wśród nich podręczniki, monografie, rozprawy, w tym kilka pozycji książkowych.

Ważniejsze prace K.: *Materializm dialektyczny. Studia krytyczne* (Kr 1948); *Myśl katolicka wobec teorii samoródtwa* (Kr 1948); *W poszukiwaniu Pierwszej Przyczyny* (I–II, Wwa 1955–1957); *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga* (I, Kr 1979); *Z teorii i metodologii filozofii przyrody* (Pz 1980); był także redaktorem *Z zagadnień filozofii przyrodoznawstwa i filozofii przyrody* (I–V, Wwa 1976–1983).

Opublikowano prawie 30 oprac. wyników badawczych K. Ich autorami są m.in. W. Chudy, W. Pietkun, A. B. Stępień, Sz. W. Ślaga, M. Lubański, J. Życiński.

PROBLEMATYKA FILOZOFICZNO-PRZYRODNICZA. K. uprawiał lowańską wersję neotomizmu, co znalazło wyraz w otwartości filozofii na wyniki nauk zwł. przyrodniczych. Ideę tę realizował głównie w koncepcji filozofii przyrody (nieożywionej i ożywionej) oraz w antropologii filozoficznej. Opracował (*Z teorii i metodologii filozofii przyrody*) oryginalny status metodologiczny filozofii przyrody. Jej integralną częścią jest filozofia przyrody ożywionej. *Z*

tego zakresu nowatorsko na ówczesne czasy opracował zagadnienie genezy życia organicznego na Ziemi. Analizował w związku z tym krytycznie poglądy A. Oparina i P. Teilharda de Chardin. Zajmował się zagadnieniami teorii ewolucji w aspekcie pochodzenia człowieka, analizując argumenty na rzecz ewolucji. Podejmował problem teleologicznej interpretacji przyrody. Wykazywał, że taką interpretację przeprowadza się na płaszczyźnie metafizyki. Niezależną od tego działu filozofii klasycznej jest filozofia przyrodoznawstwa. K. poczynił przyczynki do filozofii fizyki, kosmologii przyrodniczej oraz filozofii biologii. Ukazywał konsekwencje filozoficzne zasady nieoznaczoności Heisenberga i zasady komplementarności Bohra oraz ich stosunek do fizycznej i metafizycznej zasady przyczynowości. Obok Cz. Białobrzeskiego dyskutował w literaturze pol. ideę L. de Broglie'a przyczynowości uogólnionej lub wieloznaczonej. Dostrzegał filozoficzną doniosłość koncepcji A. Einsteina i D. Bohma. Poświęcił uwagę standardowym zagadnieniom kosmologii przyrodniczej, m.in. kwestii rozmiarów przestrzennych wszechświata i jego czasowego początku. Przyczynki do problematyki antropologicznej dotyczą głównie kwestii natury i genezy duszy ludzkiej oraz miejsca człowieka w przyrodzie. Substancjalność duszy ludzkiej rozpatrywał od strony doświadczenia bezpośredniego. Osobno określał przyrodnicze i metafizyczne pojęcie duszy ludzkiej. W kontekście klasycznej teorii duchowości duszy mieści się zagadnienie przygodności człowieka. Problem genezy duszy ludzkiej rozpatrywał w związku z teorią ewolucji. Precyzował rolę Przyczyny Pierwszej i przyczyn naturalnych w procesie jej stworzenia.

K. był również znany z polemik z koncepcjami materializmu dialektycznego. Analizował różne kierunki tej filozofii, jej stosunek do nauk przyrodniczych, zwł. fizyki i biologii. Krytycznie oceniał główne prawa dialektyki, niektóre rozwiązania już typowo kosmologiczne, np. problem wieczności wszechświata, ogólniej – implikacje światopoglądowe tej formy monizmu materialistycznego. Liczne studia poświęcił dyskusjom z dorobkiem naukowym Teilharda de Chardin, zwł. z jego pojmowaniem filozofii przyrody, nauk przyrodniczych, stworzenia wszechświata, natury człowieka i pochodzenia duszy ludzkiej. W grupie różnotematycznych prac K. znajdują się rozprawy nad metafizyką J. Maritaina, dorobkiem Michalskiego, J.

Woronieckiego, poglądami K. Wojtyły na temat doświadczenia człowieka, nad programem i nauczaniem filozofii przyrody. Brał aktywny udział w dyskusjach nad tomizmem egzystencjalnym szkoły lubelskiej.

TEODYCEA. Problematyką poznawalności Boga K. zajął się w *W poszukiwaniu Pierwszej Przyczyny* oraz w *Z zagadnień filozoficznego poznania Boga*. Przyjmując w zasadzie tradycyjną tezę o poznawalności Boga, K. poddał krytycznej analizie logicznej Tomaszowe „drogi”. Dążył do krytycznego opracowania zwł. punktów wyjścia tych argumentów, udoskonalając ich formę przy wykorzystaniu wyników przyrodoznawstwa i metodologii nauk, zwł. teorii rozumowań jako jednego z jej działów. Rozpatrywał dodatkowe w stosunku do tych dróg argumenty filozoficzne oraz analizował krytycznie argumenty pozafilozoficzne, nawiązujące do wyników nauk przyrodniczych.

Sz. Ślaga, *Kierunki pracy naukowej i organizacyjno-dydaktycznej ks. prof. K. K.*, SPCh 15 (1979) nr 1, 9–26; M. Lubański, *Profesora Kazimierza K. analizy kosmologiczno-teodycealne*, SPCh 17 (1981) nr 1, 155–164; E. Nieznański, *W poszukiwaniu Pierwszej Przyczyny z pomocą logiki formalnej*, ACr 14 (1982), 51–60; J. Życiński, *Philosophari necesse est... Filozoficzna sylwetka Kazimierza K.*, Znak 36 (1984), 3–20; *W poszukiwaniu prawdy. Pamięci profesora Kazimierza K.*, Wwa 1987; W. Chudy, *Ks. Kazimierz K.*, EdF 25 (1998), 148–165; S. Kamiński, *Światopogląd, religia, teologia*, Lb 1998, 259–270; J. Życiński, *Kazimierz K. (1911–1982)*, w: *Złota księga Papieskiej Akademii Teologicznej*, Kr 2000, 531–540; W. Chudy, *Ks. Kazimierz K.*, w: *Polska filozofia powojenna*, Wwa 2001, I 412–427; W. Kowalski, *Aby poznać Boga. Filozoficzne podstawy poznania Boga w ujęciu Kazimierza K.*, Kr 2002; *Filozofia a nauka w myśli księdza Kazimierza K.*, Kr 2004; *Myśl filozoficzna księdza profesora Kazimierza K.*, Wwa 2004.

Zygmunt Hajduk